

KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Dergisi
KAYSERİ UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Makale Türü	Araştırma	Yıl	2025
Gönderi Tarihi	23.07.2025	Cilt	7
Kabul Tarihi	16.09.2025	Sayı	2
Yayın Tarihi	31.12.2025	ss.	380-403
DOI	10.51177/kayusosder.1749508		

**2024 okul öncesi eğitim programının incelenmesi:
Uygulamaya ilişkin bir değerlendirme*^Δ**
**2024 Examination of preschool education program: An
evaluation of its implementation**

Mehmet Akif KAY¹
 Halil KARADAŞ²
 Serap ARSLAN³

Öz

21. yüzyılın gerektirdiği niteliklere sahip bireyler yetiştirebilmek için çağın gereksinimlerini takip etmek ve sürekli yenilenmek önem taşımaktadır. Yaşamın temeli olarak kabul edilen okul öncesi dönemde, çocukların değişen dünya koşullarına uyum sağlaması ve tüm gelişim alanlarının desteklenmesi öncelikli hedefler arasında yer almaktadır. Bu dönemde, hedeflenen kazanımlara ulaşılabilmesi için uygulanacak etkinlikleri içeren bir eğitim programının varlığı zorunludur. Bu araştırmanın amacı, 2024 yılında güncellenen Okul Öncesi Eğitim Programı'nın uygulamaya ilişkin yönlerini öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirmektir. Mardin ilinde görev yapan 22 okul öncesi öğretmeniyle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş ve veriler içerik analizi ile incelenmiştir. Bulgular, öğretmenlerin programı genellikle yenilikçi bulduklarını, ancak bazı bölümlerini karmaşık ve uygulamada zorlayıcı olarak değerlendirdiklerini ortaya koymaktadır. Programın tüm gelişim alanlarına eşit dağıldığı belirlenmiştir. Materyal desteği, yardımcı personel ihtiyacı ve fiziki altyapı eksiklikleri uygulamayı sınırlayan temel faktörler olarak öne çıkmaktadır. Yaparak yaşayarak öğrenme, tercih edilen en etkili yöntem olarak değerlendirilmiştir. Programın uygulanabilirliğini artırmak için öğretmenlere yönelik destek mekanizmalarının güçlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Sonuç olarak, programın etkili biçimde uygulanabilmesi için öğretmen görüşlerine dayalı geri bildirimlerin dikkate alınması ve sahadaki yapısal koşulların iyileştirilmesi gerekmektedir. Bu çalışmanın, okul öncesi eğitimin kalitesini artırmaya yönelik somut öneriler sunarak alanyazına katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim programı, Öğretmen görüşleri, Uygulanabilirlik.

^Δ Yazarlar bu çalışmanın tüm süreçlerinin araştırma ve yayın etiğine uygun olduğunu, etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine uyduğunu beyan etmiştir. Aksi bir durumda Kayseri Üniversitesi KAYÜSOSDER Dergisi sorumlu değildir.

¹Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi, SBMYO, mehmetakif.kay@batman.edu.tr

² Doç. Dr, Mardin Artuklu Üniversitesi, SBF, halil.karadas@hotmail.com

³ Öğrenci, Mardin Artuklu Üniversitesi, EF, ars.serap1071@gmail.com

Abstract

In order to raise individuals with the qualifications required by the 21st century, it is important to follow the needs of the age and to be constantly renewed. In the preschool period, which is accepted as the foundation of life, children's adaptation to changing world conditions and supporting all developmental areas are among the priority goals. In this period, the existence of an education programme that includes activities to be implemented in order to achieve the targeted outcomes is mandatory. The aim of this study is to evaluate the implementation aspects of the Preschool Education Programme, which was updated in 2024, in line with teachers' opinions. Semi-structured interviews were conducted with 22 preschool teachers working in Mardin province and the data were analysed by content analysis. The findings revealed that teachers generally found the programme innovative, but some parts of it were considered complex and challenging to implement. It has been determined that the programme is evenly distributed across all areas of development. Material support, need for auxiliary staff and lack of physical infrastructure are the main factors limiting the implementation. Learning by doing and experiencing was evaluated as the most effective method preferred. It was emphasised that support mechanisms for teachers should be strengthened to increase the applicability of the programme. In conclusion, in order to implement the programme effectively, feedback based on teachers' opinions should be taken into consideration and structural conditions in the field should be improved. This study is expected to contribute to the literature by providing concrete suggestions for improving the quality of preschool education.

Keywords: Preschool education programme, Teacher opinions, Applicability

1. Giriş

Erken çocukluk dönemi, insan yaşamında kritik bir öneme sahip olup doğumdan ilkökula başlandığı güne kadar süren 0-6 yaş aralığını kapsamaktadır. Bu dönem, çocukların gelişiminin hızla gerçekleştiği ve okul öncesi eğitimin kritik bir role sahip olduğu süreç olarak kabul edilmektedir. Okul öncesi dönemde gerçekleştirilen etkinliklerle çocukların zihinsel, dil, sosyal ve duygusal gelişimleri desteklenmektedir (Direk & Batmaz, 2024, s. 867; Girgin vd., 2011, s. 67; Kavak & Çoşkun, 2017; s. 12). Günümüzde yaşanan hızlı değişimler, 21. yüzyılın ihtiyaç duyduğu insan becerilerinde dönüşümlere neden olmakta ve bireyin eğitimsel temellerinin atıldığı erken çocukluk dönemi daha da önem kazanmaktadır. Erken çocukluk döneminde alınacak eğitimin kalitesi ve içeriği (Kardeş, 2020, s. 109) büyük değer taşımaktadır. Çağın gerekliliklerine uygun eğitim ve öğretim uygulamalarında sürekli yenilikler yapılmakta, öğretmen ile öğrencilerin bu değişikliklere uyum sağlaması beklenmektedir.

Eğitim sürecinde programların iyi planlanması, etkin bir şekilde değerlendirilmesi ve eksiklerinin giderilmesi, söz konusu programların etkililiği açısından büyük önem taşımaktadır. Nitekim programın değerlendirilmesi aktif bir süreç olarak görülmektedir (Ertek Eroğlu & Eker, 2024, s. 393; Klenowski, 2010 s. 335). Programların uygulanabilirliği ve başarısı yalnızca teorik temellere değil, aynı zamanda uygulayıcı konumunda olan öğretmenlerin görüş ve deneyimlerine de bağlıdır. Bu doğrultuda, öğretmenlerin programın güçlü yönlerini ve geliştirilmesi gereken alanlarını belirlemeleri büyük önem arz etmektedir. Öğretmenler, sınıf içi uygulamalarda karşılaşılan zorlukları ve öğrenciler üzerindeki etkileri doğrudan gözlemleyebildiklerinden, program hakkındaki değerlendirmeleri uygulanabilirlik ve etkililik açısından temel bir geri bildirim kaynağı olarak kabul edilmektedir (Cömert, 2004, s. 136; Demirel, 2011, s. 213; Gömleksiz & Kay, 2019 s. 80; Köksal vd., 2016, s. 384; Özsırkıntı vd., 2014, s. 315).

Okul öncesi eğitim dönemi, çocuğun yaşamının temelini oluşturan kritik bir evredir. Bu süreçte sağlanacak uygun eğitim koşullarının, çocuğun gelecekteki yaşamına hazırlanmasında önemli bir rol oynadığı bilinmektedir. Erken yıllarda başlayan

öğrenme, yaşam boyu devam etmekte ve bu döneme yönelik eğitime gösterilen önem, yapılan araştırmalar ışığında her geçen gün artmaktadır (Aktan & Akkutay, 2014, s. 65; Vural & Gürşimşek, 2009, s. 1111). Bu dönemde çocuğun sağlıklı gelişimi ve gelecekteki akademik başarısı için sağlam temeller atılması gerekmekte olup, bu temeller ancak nitelikli bir eğitimle oluşturulabilmektedir (Karadaş, 2021, s. 7).

Okul öncesi eğitim, eğitim sürecinin de temelini oluşturmaktadır. Değişen dünyaya uyum sağlayacak bireyler yetiştirebilmek için, bu döneme ilişkin eğitim programlarının sürekli gözden geçirilmesi ve geliştirilmesi önem taşımaktadır. Nitekim erken çocukluk dönemi eğitimi, bireyin yaşam boyu öğrenme yolculuğunun başlangıcı olarak kabul edilmekte ve dolayısıyla okul öncesi eğitimin planlanması ile uygulanması, eğitim sisteminin kritik bir parçası konumunda bulunmaktadır (Düşek & Dönmez, 2012, s. 69; Senemoğlu, 1994, s. 21).

Türkiye’de okul öncesi eğitim, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen programlar doğrultusunda yürütülmektedir. Türkiye’de okul öncesi eğitim programları, ilk olarak 1952 yılında yönetmelik içeriğiyle birlikte hazırlanmış ardından 1989, 1994, 2002, 2006 ve 2013 yıllarında çeşitli güncellemelerle geliştirilmiştir (Özdemir vd., 2021, s. 315; Sapsağlam, 2013, s. 71). Son olarak 2024 yılında güncellenen okul öncesi eğitim programı, çağdaş eğitim yaklaşımlarını esas alarak, okul öncesi kurumlarda eğitim alan çocuklara zengin öğrenme deneyimleri sunmayı, onların sağlıklı büyümesini desteklemeyi ve bilişsel, dil, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişim alanlarında en üst düzeye ulaşmalarını amaçlamaktadır. Ayrıca program, çocukların ilkokula ve gelecekteki yaşama hazır olmalarını sağlamak amacıyla geliştirilmiştir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2024).

Hazırlanan programlar, dünyadaki gelişmelere paralel olarak zamanla güncelliğini yitirebilmekte ve başlangıçtaki amaçlara hizmet edemez hâle gelerek yeni ihtiyaçlara karşılık vermekte yetersiz kalabilmektedir. Bu durum, programların sürekli geliştirilmesini zorunlu kılmakta ve 21. yüzyılın gereksinimlerine cevap veren esnek ve dinamik programların oluşturulması için güncellemelerin yapılmasını gerektirmektedir (Akkaya, 2023, s. 61; Tutkun & Aksoyalp, 2010, s. 157). Dünya genelinde eğitim programlarında yaşanan değişimler incelendiğinde, ülkemizde de son yıllarda giderek önemi artan okul öncesi eğitim uygulamaları, içinde bulunduğumuz dönemin koşullarına uyum sağlaması ve bu doğrultuda yenilenmesi kaçınılmaz hâle gelmektedir (Tutkun vd., 2025, s. 310).

Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan bu program, çocuklara zengin öğrenme deneyimleri sunmayı amaçlamaktadır. 2024 eğitim programında gözlenen bazı yenilikler doğrultusunda, program hedeflerine “toplumsal hayata uyum sağlamalarını desteklemek” (MEB, 2024) maddesi eklenmiş ve böylece çocukların toplumsal yaşama hazırlanması da hedeflenmiştir. 2024 okul öncesi eğitim programı, kazanım ve göstergelere odaklanarak çocukların gelişim düzeyleri ve özelliklerine uygun biçimde tasarlanmıştır. Program, sarmallık ve eklektik ilkelerine dayalı olduğundan, çocukların öğrenme sürecinde esneklik ve bütünlüğü sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca kapsayıcılık ilkesi ile çocukların bireysel ve kültürel farklılıklarını bütüncül biçimde ele almakta; aile ve toplum katılımının önemini vurgulayarak bu alana özel bir önem atfetmektedir (Kaya, 2024, s. 424). Programın bir diğer hedefi de çocukların bireysel farklılıklarını gözeterek onları özgürce keşfetmeye teşvik etmek ve 21. yüzyıl becerilerini kazanmalarını desteklemektir (Serdaroğlu & Bekir, 2024, s. 11).

Okul öncesi eğitim programının uygulama sürecinde öğretmenler, merkezî bir konuma sahiptir. Programın sınıf içi yansımaları, çocukların gelişimine sağladığı katkı ve uygulama sırasında öğretmenlerin karşılaştıkları zorluklar, eğitimin etkililiğini belirleyen başlıca unsurlardır. Öğretmenler, programın kuramsal boyutları ile pratik

uygulamaları arasındaki uyumu değerlendirme ve bu konuda geri bildirim sağlama açısından önemli bir role sahiptir. Bu nedenle, öğretmen görüşleri, programın güçlü ve zayıf yönlerinin saptanması bakımından kritik bir bilgi kaynağı oluşturmaktadır. Bu çerçevede, okul öncesi eğitim programının öğretmen görüşleri temelinde ele alınması hem uygulama sürecindeki etkinliğin değerlendirilmesi hem de öğretmenlerin gereksinimleri ile önerilerinin belirlenmesi bakımından değerli bir araştırma alanı sunmaktadır. Söz konusu çalışma, öğretmenlerin gözlem ve deneyimleri doğrultusunda programın güçlü yönlerini belirlemeyi ve eksik ya da geliştirilmesi gereken boyutlarını tespit etmeyi amaçlamaktadır. Elde edilecek verilerin, okul öncesi eğitime yönelik politika ve program geliştirme çalışmalarına rehberlik etmesi beklenmektedir (Gültekin, 2020, s. 682; Işık, 2015, s. 4; Sünbül, 1996, ss. 597-599).

1.1. Araştırmanın amacı

Bireylerin tutum, davranış ve bilgi temelini atıldığı okul öncesi dönemde hem okul içinde hem de okul dışında uygulanan eğitimde en önemli unsurlardan biri okul öncesi eğitim programıdır (Sapsağlam, 2013, s. 65; Serdaroğlu & Bekir, 2024, s. 2). Bu çalışma, ülkemizde uygulanan ve 2024 yılında güncellenen okul öncesi eğitim programını, okul öncesi öğretmenlerinin karşılaştıkları durumlar çerçevesinde; programın uygulanabilirliği, ihtiyaç ve beklentileri karşılama düzeyi, güçlü ve zayıf yönleri, içerik yapısı, uygulama yöntemleri ve öğrencilerin gelişim sürecine katkıları açısından değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmenlerin programa dair bilgi düzeyleri ve program içeriğine ilişkin düşünceleri nelerdir?
2. Programın uygulama sürecinde ortaya çıkan deneyimler ve bu süreçte gözlemlenen ihtiyaçlar nelerdir?
3. Programın çocukların gelişimi üzerindeki etkililiği ve yeniliklerin farklı gelişim alanlarına yansımaları, öğretmenler tarafından nasıl değerlendirilmektedir?

1.2. Araştırmanın önemi

Pek çok kişi, eğitimin nasıl olduğu ve nasıl olması gerektiği konusunda görüş üretmekteyse de eğitimin anlamının ne denli geniş olduğunun farkında değildir. Eğitim, yalnızca okul öncesi ve örgün öğretim sürecini değil, okul içinde ve dışında gerçekleşen tüm öğrenme süreçlerini kapsayan; doğumdan başlayarak yaşam boyu devam eden bir olgudur (Turhan & Özbay, 2016, ss. 54-55). Okul öncesi dönem, çocuğun en yoğun öğrenme deneyimlerini yaşadığı evre olarak bilinir ve bu süreçte aktif öğrenmenin bireyin gelişimi açısından büyük önem taşıdığı düşünülmektedir. Okul öncesi eğitim sürecinde, çocuğun tüm gelişim alanlarının büyük ölçüde tamamlandığı vurgulanmakta, bu nedenle çocuğa kazandırılması hedeflenen davranışların belirlenebilmesi için öncelikle çocukların gelişim özelliklerinin bilinmesi gerekmektedir (Alisinanoğlu & Kesicioğlu, 2010, s. 94; Kelekçi Olgun & Kahraman, 2016, s. 67).

Bu araştırma, öğretmenlerin programla ilgili deneyimlerini esas alarak hem eğitim politikalarını şekillendiren karar alıcılara hem de program geliştiricilere değerli geri bildirimler sunmayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda, programın sahadaki uygulanabilirliğine ilişkin pratik bilgiler sağlayarak okul öncesi eğitimin kalitesini artırmaya katkıda bulunması hedeflenmektedir. Elde edilen bulgular, öğretmenlerin ihtiyaç ve karşılaştıkları sorunları ortaya koyarak, program revizyonlarına ve mesleki gelişim süreçlerine rehberlik edebilir. Bu çalışma, alanyazına katkı sunmasının yanı sıra okul öncesi eğitimin niteliğini artırmaya yönelik somut öneriler geliştirilmesi açısından önemlidir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan doküman incelemesi ve olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji yaklaşımının amacı, yaşanan deneyimleri anlamlandırmak ve bu deneyimlere dayanarak ortak açıklamalar geliştirip bu açıklamaları derinlemesine değerlendirmektir. Bu bağlamda programın güçlü yönlerini, eksiklerini ve öğretmenlerin uygulama deneyimlerini anlamak amaçlanmıştır (Miller, 2003, ss. 69-72; Tekindal & Uğuz Arsu, 2020, s. 153).

2.2. Araştırmanın çalışma grubu

Bu çalışmada, araştırmanın evrenini; Mardin ilindeki Millî Eğitim Bakanlığına bağlı merkez ve köy ilkokullarının bünyesindeki anasınıflarında görev yapan ve söz konusu programı uygulayan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma grubunu ise, bu programı uygulayan ve bu konuda deneyim sahibi öğretmenler arasından, amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen 22 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılar, farklı koşullara sahip okullarda görev yapan, mesleki kıdem ve program uygulama deneyimleri çeşitlilik gösteren öğretmenler arasından belirlenmiştir. Böylece, programa ilişkin farklı bakış açıları elde etmek amaçlanmış ve seçim sürecinde gönüllülük esasına dikkat edilmiştir. Bu araştırma için gerekli etik kurul izni Artuklu Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 12.02.2025 tarihli ve 2025/2 185242 numaralı kararı ile alınmıştır.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Bilgileri

Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş	Kıdem (Yıl)	Eğitim	Öğrenci Yaş Gurubu (Ay)	Programla İlgili Eğitim Aldı mı?
Ö1	Kadın	31-40	11-15	Lisans	61-72	Evet
Ö2	Kadın	31-40	6-10	Lisans	61-72	Evet
Ö3	Kadın	31-40	0-5	Lisans	61-72	Evet
Ö4	Kadın	20-30	0-5	Lisans	61-72	Evet
Ö5	Erkek	20-30	0-5	Lisans	61-72	Evet
Ö6	Kadın	20-30	0-5	Lisans	61-72	Evet
Ö7	Erkek	20-30	0-5	Lisans	61-72	Evet
Ö8	Kadın	41-50	11-15	Lisans	49-60	Evet
Ö9	Kadın	31-40	11-15	Lisans	61-72	Evet
Ö10	Kadın	20-30	0-5	Lisans	49-60	Evet
Ö11	Kadın	20-30	0-5	Lisans	49-60	Evet
Ö12	Kadın	41-50	21+	Lisans	61-72	Evet
Ö13	Kadın	41-50	16-20	Lisans	61-72	Evet
Ö14	Kadın	20-30	6-10	Lisans	61-72	Evet
Ö15	Kadın	20-30	6-10	Lisans	49-60	Hayır
Ö16	Kadın	20-30	0-5	Lisans	49-60	Evet
Ö17	Kadın	20-30	0-5	Lisans	49-60	Hayır
Ö18	Kadın	20-30	0-5	Lisans	49-60	Hayır
Ö19	Kadın	20-30	0-5	Lisans	61-72	Evet
Ö20	Kadın	20-30	0-5	Lisans	61-72	Hayır
Ö21	Kadın	20-30	0-5	Lisans	61-72	Evet
Ö22	Kadın	41-50	16-20	Lisans	61-72	Evet

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların cinsiyet dağılımının 20 kadın ve 2 erkek olduğu görülmektedir. Yaş aralıklarına bakıldığında ise 14'ünün 20-30 yaş, 4'ünün 31-40 yaş ve 4'ünün 41-50 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Kıdem yılını incelediğimizde, 13 katılımcının 0-5 yıl, 3'ünün 6-10 yıl, 3'ünün 11-15 yıl, 2'sinin 16-20 yıl, 1'inin ise 21 yıldan fazla mesleki deneyime sahip olduğu görülmektedir. Katılımcılardan 7'si 49-60 ay, 15'i 61-72 ay yaş aralığındaki çocuklarla çalışmaktadır.

Ayrıca, 18 öğretmenin programla ilgili çevrimiçi veya yüz yüze eğitim aldığı, 4 öğretmenin ise herhangi bir eğitim almadığı belirlenmiştir.

2.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmada, çalışma grubu yalnız Mardin ilindeki okul öncesi öğretmenlerinden oluşmaktadır. Bu durum, elde edilen sonuçların genellenebilirliğini sınırlamaktadır. Çalışma yalnız öğretmen görüşlerine dayanmaktadır. Bu durum sürecin diğer paydaşları olan idareci ve velilerin bakış açılarını yansıtmamaktadır. Bir diğer sınırlılık programın yeni uygulanmaya başlanması ve bu sebeple görüşlerin kısa vadeli deneyimlere dayanmasıdır.

2.4. Veri toplama araçları ve süreçleri

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmanın amacına uygun biçimde hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme, bilgi toplama amacıyla yapılan bir sohbet olup, katılımcıların duygu, düşünce, tutum, deneyim ve sorunlarının anlaşılmasında etkili bir teknik olarak kabul edilmektedir. Görüşme tekniği, ulaşılmak istenen veriyi elde etmeye yönelik tüm eylemleri kapsar. Bu nedenle, görüşme tekniği bir madencinin değerli bir madeni ararken gerçekleştirdiği ayrıntılı kazı çalışmalarına benzetilmektedir (Akman Dömbekci & Erişen, 2022, ss. 143,146; Karahan vd., 2022, s. 84-85; Türnüklü, 2000, s. 546).

Yarı yapılandırılmış formun esnek yapısı, katılımcıların kendi düşünce ve uygulama süreçlerinde edindikleri deneyimleri ayrıntılı biçimde ifade etmelerine olanak tanımaktadır. Çeşitlilik sağlamak amacıyla farklı bölge ve okullarda görev yapan öğretmenler, çalışma grubuna dâhil edilmiştir. Görüşmeler öncesinde öğretmenlere, araştırmanın konusu, amacı ve önemi hakkında bilgi verilmiş; elde edilen verilerin nerede ve nasıl kullanılacağı açıklanmıştır. Ayrıca, öğretmenlerin kimlik bilgileri gizli tutulacağı ve yanıtların yalnızca araştırma kapsamında değerlendirileceği vurgulanmıştır. Görüşmeler öğretmenlerin uygun olduğu zamanda, yüz yüze ve kendi ortamlarında gerçekleştirilmiş, her bir görüşme yaklaşık 15 ila 30 dakika sürmüştür. Katılımcıların izni alınarak ses kaydı yapılmış ve bu kayıtlar daha sonra bilgisayar ortamında Word belgesi hâline getirilmiştir.

2.5. Görüşme formu

Bu araştırmada kullanılmak üzere hazırlanan görüşme formu, okul öncesi öğretmenlerinin program içeriğine ilişkin görüşlerini derinlemesine anlamayı amaçlamaktadır. Formda yer alan sorular, uzman görüşleri doğrultusunda araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Uzman görüşleri çerçevesinde yapılan düzenlemeler sonrasında, görüşme formu altı sorudan oluşmaktadır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu soruları aşağıda yazıldığı gibidir:

1. 2024 Okul Öncesi Eğitim Programını inceleme fırsatı buldunuz mu? Mevcut programın geçmiş programla arasındaki en belirgin farkın ne olduğunu düşünüyorsunuz?
2. Programına ilişkin, çocukların yaş ve gelişim ihtiyaçları odağında değerlendirir misiniz?
 - a. Sınıfınızda çocukların hangi gelişim alanlarında daha fazla desteğe ihtiyaç duyduğunu düşünüyorsunuz?
 - b. Programın çocukların sosyal, duygusal, bilişsel ve fiziksel gelişimlerine katkısını nasıl değerlendiriyorsunuz?
 - c. Sizce programın gelişim alanlarına olan vurgusu eşit mi? Değilse hangi gelişim alanının önde olduğunu hangisinin geride kaldığını düşünüyorsunuz?
3. Programın esnekliği ve öğretmenlerin 36 -72 ay arası düzeylerine ve öğrenci ihtiyaçlarına göre uyarlama yapabilme imkânları hakkında ne düşünüyorsunuz?
 - a. Çocukların bireysel gelişim hızlarına ve gereksinimlerine göre programı uygulamaya ilişkin neler düşünüyorsunuz?

- b. Öğretmenler çocukların bireysel gelişim hızına göre esneklik sağlayabilmek için nelere ihtiyaç duymaktadır?
4. Programın uygulanabilirliğini sağlamak adına öğretmenlere verilen desteği değerlendirebilir misiniz?
 - a. Öğretmenlerin programı uygulama açısından yeterince desteklendiğini düşünüyor musunuz?
 - b. Programı uygulama sürecinde öğretmenlerin karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelmeleri için hangi destek mekanizmalarının etkili olduğunu düşünüyorsunuz?
 - c. Program uygulanabilirliği açısından hangi destek mekanizmalarının sunulmasını önerirdiniz?
5. Programda çocukların gelişimini desteklemek adına yer verilen öğretim yöntemleri hakkında düşünceleriniz nelerdir?
 - a. Bu yöntemler arasında uygulamada en etkili bulduğunuz yaklaşımlar hangileri oldu?
 - b. Bu yaklaşımın neden verimli olduğunu düşünüyorsunuz?
6. Programdaki yenilikleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

2.6. Verilerin analizi

Bu araştırmada, program hakkında öğretmenlerin görüşlerini derinlemesine incelemek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu yöntem, öğretmenlerin kendi ifadeleriyle düşünce ve deneyimlerini paylaşmalarına olanak tanımaktadır. Araştırmaya, programı uygulayan ve bu konuda bilgi sahibi olduğu düşünülen öğretmenler arasından, gönüllülük esasına dayalı olarak, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği ile katılımcılar dâhil edilmiştir. Ölçüt örneklemede, incelenmek istenen özelliklere veya niteliklere sahip katılımcılar belirlenir. Katılımcılar, seçilme kriterlerine sahip olduğu düşünülen ölçütler doğrultusunda belirlenmektedir (Patton, 2018, s. 229; Yıldız, 2017, s. 437).

Gerçekleştirilen görüşmeler kaydedilmiş ve elde edilen ses kayıtları yazılı hâle getirilmiştir. Bu süreçte, öğretmenlerin ifadelerinin tam ve doğru biçimde yansıtılmasına özen gösterilmiştir. Duraksamalar, vurgular ve kelime tekrarları, ifadelerin bağlamını korumak amacıyla metinlerde korunmuştur. Metinler, analiz amacıyla okunarak, araştırma sorularıyla ilişkili bölümler belirlenmiş ve temel fikirler doğrultusunda kodlar oluşturulmuştur. Kodlama işlemi tamamlandıktan sonra, benzer ifadeler gruplandırılarak temalar oluşturulmuş ve her tema altında toplanan yanıtların sayısı hesaplanmıştır. Veri analiz sürecinde alıntı yapılırken öğretmenlerin gizliliğini korumak amacıyla adları yerine her birine farklı kodlar (Ö1, Ö2, ... Ö22) atanmış ve bu yaklaşımla analiz süreci tamamlanmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde, öğretmenlerin 2024 okul öncesi eğitim programına ilişkin algılarını belirlemeye yönelik yapılan araştırmanın sonuçları ve bu sonuçlara ilişkin yorumlar sunulmaktadır. Öğretmenlerden elde edilen yanıtların analizleri ayrıntılı biçimde aktararak, araştırma kapsamında ulaşılan bulgular değerlendirilecektir.

Tablo 2: Katılımcıların Program İçeriği Hakkında Görüşleri ve Eski Program ile Olan Farklılıkları

Tema	Alt Tema	Kod	Frekans	
			Katılımcı	Toplam
Program İçeriği	Genel Görüşler	Programın incelenmesi	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22	14
		Farklılıklar var	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22	22
		Değişiklikler güzel	Ö2, Ö5, Ö12, Ö13, Ö21	5
		Uygulamada zorluklar var	Ö1, Ö2, Ö16, Ö19, Ö20	5

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun programı incelediği ancak incelemelerine ve bazı katılımcıların eğitim almış olmasına rağmen programın belirli bölümlerini karmaşık buldukları görülmektedir. Katılımcıların bir kısmı yeni programı çağdaş ve yenilikçi olarak tanımlarken, diğerleri önceki programın daha uygulanabilir olduğunu ifade etmektedir. Eski ve yeni programlar karşılaştırıldığında, yenilikçi uygulamalara gereksinim duyulduğu, ancak uygulayıcıların programla ilgili kafa karışıklığı yaşayabildiği ve uygulama sürecinde zorluklarla karşılaştığı anlaşılmakta; bunun da öğretmenlerin iş yükünü artırdığı belirtilmektedir. Benzer bir biçimde Ertek Eroğlu ve Eker (2024), 2013 ve 2024 okul öncesi eğitim programlarını karşılaştırdıkları çalışmalarında; toplumsal hayata uyum sağlama maddesinin eklendiğini, ilk kez aile ve toplum katılımına ağırlık verildiğini, gelişim alanlarının beş başlık yerine dört ana başlık altında ele alındığını, 63 olan kazanım sayısının 86'ya yükseldiğini, yeni programda on iki değer yer aldığı bir değerler bölümünün bulunduğunu, erken okuryazarlık ve okul dışı öğrenme gibi etkinliklerde isim değişikliklerine gidildiğini, açık hava etkinliklerinin ön plana çıkarıldığını ve kapsayıcı eğitim anlayışının benimsendiğini tespit ettiklerini ifade etmektedirler (ss. 400, 401). Program içeriğine ilişkin bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir:

Ö1: “Programı inceleme fırsatım oldu zaten bu programla ilgili eğitim de aldık. Hem programı incelediğim sırada hem de aldığım eğitimlerden böyle yüzeysel bir fikrim oldu çünkü program çok teferruath. Çok detaylı olduğu için programı ilk etapta hâkim olmak pek de kolay değil. Zaten pilot uygulaması olmadığı için programa tamamen yabancıydık. İşte yazındı sanırım yaz sonuydu öğrendik yeni programa geçeceğimizi yani çok yüzeysel bir bilgilendirmeye sahibim ama gördüğüm kadarıyla da uyguluyorum, zaten uyguladıkça da diğer programa nazaran daha teferruath olduğunu söyleyebilirim fazla detayı içerdiğini ve kapsayıcı olmadığını düşünüyorum.”

Ö13: “Evet inceledim eğitimini de aldım. Maarif modeli özellikle değerlerimizin üzerinde durarak çocukların sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, yardımlaşma, dayanışma, adalet, paylaşma gibi değerlerin üzerinde durmuş ve çocukların iyi bir birey olarak yetişmesini hedefliyor bu anlamda çok başarılı bir program.”

Ö22: “İnceleme fırsatı buldum zaten sene sonunda yani geçen senenin sonunda o seminer döneminde arkadaşlarla birlikte okuduk, inceledik. Hatta onunla ilgili bir değerlendirme de yaptık okulca, şimdi mevcut programla geçmiş program arasındaki en belirgin fark hani böyle beceri temelli olması, Bir de yaşayarak yaparak öğrenme çocuğu ön plana alması öğrenci merkezli olması gerçi önceki programlarda da bunlar vardı ama sanki bu programda daha çok buna yer vermiş ve daha çok böyle ayrıntılı ele almış. O ayrıntı sanki böyle daha çok fark.”

Tablo 3: Yaş ve Gelişim İhtiyaçları Odağında Değerlendirilmesi

Tema	Alt Tema	Kod	Frekans	
			Katılımcı	Toplam
Destek İhtiyacı	Desteğe ihtiyaçları olduğu gelişim alanları	Bilişsel ve Dil Gelişimi	Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö11, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18, Ö19	11
		Psikomotor Gelişim	Ö3, Ö4, Ö5	3
		Sosyal-Duygusal Gelişim	Ö8, Ö9, Ö10, Ö17, Ö19, Ö20, Ö22	7
Gelişim Alanlarına Vurgu	Önde Olan Gelişim Alanı	Bilişsel ve Dil Gelişimi	Ö1, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö17, Ö18	7
		Fiziksel Gelişim	Ö2	1
	Geride Kalan Gelişim Alanı	Sosyal-Duygusal gelişim	Ö7, Ö8, Ö9, Ö16, Ö17, Ö18	6
		Bilişsel Gelişim	Ö21	1
	Dağılım	Eşit Dağıtılmış	Ö3, Ö6, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö19, Ö20, Ö22	11
		Eşit Değil	Ö10	1
		Fikrim yok	Ö4, Ö15	2

Tablo 3'e bakıldığında, katılımcıların özellikle çocukların bilişsel ve dil gelişiminin yanı sıra sosyal-duygusal gelişim alanlarında daha fazla desteğe ihtiyaç duyulduğunu belirttikleri görülmektedir. Buna karşın, psikomotor gelişim alanında destek ihtiyacına daha az vurgu yapılmıştır. Gelişim alanlarına yönelik bulgular incelendiğinde programın bilişsel ve dil gelişimi alanını daha güçlü bir biçimde ele aldığı, anlaşılmaktadır. Sosyal-duygusal gelişim görece olarak geri planda kalan bir alan

olarak öne çıkmaktadır. Katılımcıların önemli bir bölümü gelişim alanlarının eşit düzeyde dağıldığını ifade etmiştir.

Fiziksel gelişim alanı daha az vurgulanmış görünmekle birlikte, katılımcıların ortak görüşleri, imkân ve koşullar iyileştirildiği takdirde bu alanın daha fazla ön plana çıkacağı yönündedir. Özen Altınkaynak ve Yanıklar (2014, ss. 57- 58) ile Kandır ve Yazıcı (2016, s. 54) nitelikli bir okul öncesi eğitim süreci geçiren çocukların, diğer çocuklara kıyasla daha yüksek okul başarıları gösterdiklerini ifade etmenin yanı sıra okul öncesi dönemde fiziksel, bilişsel, sosyal, duygusal ve dil gelişimlerinin desteklenmesinin büyük önem taşıdığını belirtmişlerdir. Bu dönemde, çocuklar aile ortamında dış dünyayı tanıma fırsatına erişirken, okul öncesi eğitim kurumlarında kazandıkları deneyimleri pekiştirip zenginleştirme olanağı bulmaktadırlar. Destek ihtiyacı ve gelişim alanlarına vurgu yapan öğretmen görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

Ö15: “Yani belki bulunduğumuz konumdan kaynaklı bilmiyorum ama bilişsel gelişim alanında çocuklar çok zayıflar. Aileler tarafından desteklenmiyorlar, bilişsel gelişimde ayrıca okulun haricinde ailelerinde desteklemesi gerekiyor. Verdiğimiz ödevler vesaire aile tarafından çok önemsenmiyor belki anasınıfı olduğu için önemsenmiyor ama bilişsel gelişim alanında çocukların desteklenmesi lazım. Bu konuda net bir fikrim yok bunun hakkında ekstra bir şey söyleyemeyeceğim ama benim gözlemlediğim ekstra ekstra bir şeyler konulmamış. Alanları üzerine daha da yoğunlaşılması istenilmiş gibi yani eski kullandığımız programın üzerine daha kapsamlı genişletilmesi gerekiyor gibi geldi bana. Yani bence eşit biri geride kalmış durumda değil hepsi önemli çünkü biri olsa biri olmuyor biri olsa biri olmuyor hepsi de bizim için çok önemli gelişim alanının.”

Ö18: “Çocukların bilişsel açıdan çok bir eksiği olduğunu düşünmüyorum. Sosyal açıdan zaman zaman birkaç öğrencimde eksik yönleri fark ettiğim oluyor. O açıdan gelişimlerine destek olmaya çalışıyorum. Program güzel bir şekilde ayarlanmış, sosyal, duygusal, bilişsel ve diğer tüm gelişim alanlarına eşit bir şekilde dağıtılmaya çalışılmış. Bu yüzden programını beğendim. Programın daha çok bilişsel olduğunu düşünüyorum. Bu yeni programın ama geçen yılki programda sosyal ağırlıklı olduğu için bu yılki programı sosyal ağırlığı biraz daha az. Bana göre o konuda geri kaldığını düşünüyorum ama bilimsel açıdan da daha iyi durumda.”

Ö20: “Gelişim ihtiyaçlarına uygun olduğunu düşünüyorum. Yani çocukların tam 5-6 yaş grubunu destekleyecek kazanım ve göstergeleri var. Bu açıdan olumlu. Yani sosyal açıdan desteğe ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Sosyal gelişimlerini özellikle destekleyecek. Onun dışında dil gelişimleri falan, iyi motor gelişimleri de gayet iyi. Bilişsel gelişimleri de öyle. Yani eskiden çocuklar okula neredeyse sıfır bilgiyle geliyorlardı ama şimdi durumları daha iyi. Çoğu verdiğimiz kazanımları önceden edilmiş olarak geliyor. Sadece sosyal açıdan çocuklar biraz daha apartman hayatında yaşadığı için Sosyal açıdan desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani şöyle olması gerektiği gibi tam dozunda bence bütün gelişim alanlarını destekleyecek şekilde kazanımlar var. Ekstra işte robotik kodlama etkinlikleri falan da var. Mesela bu kazanımlar da önemli. Günümüz çağı için önemli yetkinlikler. Olumlu bence yani. Yani çok fazla ayrıntılı inceleyemedim için bilmiyorum bu soruyu ama uyguladığım programa göre dengeli gibi geliyor bana şu an.”

Tablo 4: Program Esnekliği ile Çocukların Yaş ve Gelişimine Göre Uyarlama Yapabilme

Tema	Alt Tema	Kod	Frekans	
			Katılımcı	Toplam
Program esnekliği ve gelişim özelliklerine göre uyarlama yapabilme	Uygulamasına ilişkin görüşler	Esnek ve uyarlanabilir.	Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21	11
		Esnek değil ve uyarlanması zor.	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö16, Ö22	7
		Birden fazla kazanıma hitap ediyor	Ö8, Ö9	2
		Üst düzey kazanımlara sahip	Ö3	1
		Şartları iyi olmayan okullarda uygulama zor	Ö4, Ö5, Ö10	3
	Uygulama ilişkin ihtiyaçlar	Aile desteğine ihtiyaç var.	Ö13, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20, Ö21, Ö22	7
		Sınıf mevcudu düşük tutulmalı.	Ö14, Ö15, Ö16, Ö20	4
		Alt yapı iyileştirilmeli (materyal eksiği ve okulun fiziki şartları)	Ö3, Ö4, Ö5, Ö10, Ö11, Ö13, Ö19, Ö20	8
		Yardımcı ihtiyacı var (İkinci öğretmen, stajyer gibi)	Ö2, Ö6, Ö14, Ö20, Ö22	5
		Öğretmene rehber olacak kılavuz kitap	Ö2	1
		Öğretmenin programı tam olarak anlaması için zaman gerekmede	Ö6	1

Tablo 4 incelendiğinde, katılımcıların çoğunluğu programın esnek ve uygulanabilir olduğunu belirtmekte; bu da farklı koşullara uyum sağlama potansiyelini ortaya koymaktadır. Diğer yandan, bazı katılımcılar programın esnek olmadığını ve farklı şartlarda uyarlamamanın zor olduğunu ifade ederek, uygulama sürecinde çeşitli zorluklarla karşılaşıldığını vurgulamaktadır. Programın başarılı biçimde uygulanabilmesi için aile desteğinin önemli olduğu sıklıkla dile getirilmiştir. Kalabalık sınıfların uygulamayı zorlaştırdığı belirtilirken, daha düşük öğrenci mevcuduna sahip sınıfların programı daha kolay hayata geçirebileceği düşünülmektedir. Ayrıca, materyal eksikliği ile okul ve sınıfların fiziksel koşullarının yetersizliği de vurgulanarak, bu durumun programın etkinliğe ulaşabilmesi açısından fiziki destek gereksinimini yansıttığı ifade edilmektedir. Özellikle, öğretmenler tarafından yardımcı öğretmen ihtiyacı sıkça dile getirilmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) (2024) okul öncesi eğitim programının, öğretmenlere günlük veya anlık sorunlara ve mevcut koşullara göre düzenleme ve uyarlama yapabilme imkânı tanıdığı da belirtilmektedir. Benzer bir çalışmada Güven ve Yumugan (2025) programın esnek olduğunu, materyal açısından eksikliklerin bulunduğunu ifade etmişlerdir (ss. 1230, 1238). Program esnekliği ve gelişim özelliklerine göre uyarlama yapabilme temasına ilişkin öğretmen görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

Ö14: “Bir çerçeve plan verilmiş diye düşünüyorum. Biz öncesinde de böyleydi, önceki programda o şekildeydi. Çocukların gelişimlerine göre kendimiz uygun gördüğümüz etkinlikleri yapıyorduk, uygun görmediğimiz etkinlikleri yapmıyorduk. Şu an ki programda aynı şekilde devam ediyor. Gelişimlerine uygun olmadığını düşündüğümüz etkinlikleri yapmıyoruz, gelişim seviyelerine düşürmeyi çalışıyoruz etkinlikleri zaten etkinlik kitaplarında fazlaca örnek var oradan seçme imkânımız da var gelişimlerine uygun olanı var. Kişisel gelişimlerine, açıkçası sınıf kalabalığından dolayı bireysel gelişimlerini destekleyebildiğimizi düşünmüyorum. Toplu bir etkinlik yapmak zorundayız, geride kalan çocuklara tek öğretmen olarak yetişemiyoruz, stajyer imkânı yok tek öğretmenle çok kalabalık sınıflarda bireysel olarak destekleme yapamıyoruz. Dediğim gibi etkinlik bazı düşünüyorsak zaten bireyselle indirmemiz için o etkinlik örnekleri var, çok fazla zaten farklı planlar çok fazla verildiği için bireyselliğe indirmek için istediğimiz zaman indirebiliyoruz buna nasıl bir örnek vermem gerekiyor nasıl örnekler verildi bilemiyorum yani şöyle bireyselle indirmeye bilmek için sınıfta en az iki öğretmen ve mevcudunun düşürülmesi gerektiğini inanıyorum okul öncesi öğretmenlerinin büyük problemlerinden biri teneffüs olmaması, hem mevcut fazlalığı hem öğretmen eksikliği ya da stajyer eksikliği.”

Ö20: “Uyarlama çok rahat yapabiliyoruz. Yani bir programımız var elimizde ama sınıfın fiziksel durumuna göre çocukların gelişim ihtiyaçlarına göre o anki duygu durumlarına göre uyarlamalar yapabiliyoruz. Yani bunu yapmak çok mümkün değil. Özellikle kalabalık sınıflarda her zaman kalabalık olmasına dile getiriyorum ama benim sınıfım kalabalık olduğu için özellikle çok sorun yaşıyorum. Bu konuda bazı çocuklar etkinlikleri çok çabuk kavrayabiliyorken bazıları çok geriden geliyor. Yani bunu da böyle kalabalık bir grupta uygulamak çok zor. Yani öğretmenin deneyimli olması bence çok önemli. Bu konuda ne kadar deneyim ederseniz bunları uygulama alanınız çok daha fazla oluyor. O anki yapılan etkinlik durumuna göre mesela geride kalan çocuklara ekstra destek ev ödevlerini özellikle vererek bu durumu destekleyebiliyoruz. Yani elimizden geleni yapıyoruz. Ama çok yeterli olduğunu düşünmüyorum. Açıkçası kalabalık sınıflara bir yardımcı gerekli ve ailenin destekleri bu konuda çok önemli. Ne kadar okulda etkinlik yapıyor olsak da 40 dakika 50 dakikalık bir etkinlik yani çok şey yararlı olmaz. Evde de bunun desteklenmesi önemli.”

Ö22: “Yani uyarlama yapamıyoruz. Çünkü okulun hem fiziki şartları hem sınıfın durumları yardımcı abla olmaması. Ondan sonra bir de bizim okul öncesinde her gün bir hazırlık yapmak gerekiyor. Yani o gün hazırlıksız kesinlikle gelemiyoruz. Evde bir ön hazırlık olacak o şekilde hani bir ekstradan bir zaman harcıyoruz. Bir teneffüs olayımız da yok. Ben normalde teneffüs olsam o aralarda yapacağız. Hem okula erken geliyoruz hem geç çıkıyoruz yani O yüzden uyarlama noktasında maalesef uyamıyoruz ya mesela bahçe çok kullanışlı değil, kullanamıyoruz veya sınıflarımız mesela hani merkezler oluşturmak lazım ama o merkezlere göre Sınıflarımız çok küçük o yüzden uyarlama yapmamız çok zor. Bu konuda bence evet, çocukların bireysel gelişim hızlarına ve gereksinimlerine göre programı uygulamak güzel yani uygulanabilir fırsat veriyor. Yani ben burada şöyle düşünüyorum. Mesela aile, aile noktasında da böyle mesela tam çocukta değil sıkıntı bir problem veya bireysel noktada bir eksiklik varsa bu noktada veliyi de işin içerisine katıp ahlında o noktada rehber öğretmenlere bence daha çok iş düşüyor. Böyle onlara da seminerler vermek. Yani faydalı olacağını düşünüyorum.”

Tablo 5: Uygulama Sürecinde Öğretmenlere Verilen Destek, Karşılaşılan Zorluklar ve Öneriler

Tema	Alt Tema	Kod	Frekans	
			Katılımcı	Toplam
Uygulama Süreci	Destek Mekanizmaları	Destek yok, verilen destek yetersiz	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22	20
		Verilen eğitim yetersizdi	Ö1, Ö8, Ö9, Ö10, Ö13, Ö14, Ö15, Ö19	8
		Çocuk ders etkinlik kitaplar var	Ö1, Ö2, Ö13	3
	Uygulama Sürecindeki Karşılaşılan Zorluklar	Sınıflar küçük, öğrenci sayısı fazla	Ö1, Ö2, Ö14, Ö20	4
		Sınıflar yeterli donanıma sahip değil	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö15, Ö19, Ö20	10
		Okulun fiziki şartları uygun değil	Ö1, Ö2, Ö7, Ö8, Ö9, Ö19, Ö20	7
		Velilerden olumsuz eleştiri	Ö16	1
		Evrak yükü arttı	Ö4, Ö21, Ö22	3
		Velilerin olumsuz eleştirisi	Ö16	1
	Destek Öneriler	Materyal ihtiyacının giderilmesi	Ö1, Ö2, Ö3, Ö7, Ö8, Ö9, Ö12, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20	11
		Okulun fiziki şartlarının iyileştirilmesi	Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö19, Ö20	13
		Verilen eğitimlerin artması	Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö19, Ö20	13
		Öğretmenlerin fikri alınarak programda iyileştirme yapılması	Ö5, Ö19	2
		Bakanlık ve okul idaresi desteği	Ö6, Ö12, Ö19	3
		Örnek plan veya kılavuz kitap	Ö19, Ö22	2

Tablo 5 incelendiğinde, destek mekanizmalarının yetersiz bulunduğu ve geliştirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Katılımcılar, eğitimlerin içerik ve uygulama süreçlerine katkısını yetersiz olarak değerlendirmekte, materyal gereksinimi, sınıfların yapısı ve yoğunluğunun uygulamayı güçleştirdiği, okulun fiziksel koşullarının yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılar, materyal eksikliğinin giderilmesi ve fiziksel koşulların iyileştirilmesi gibi talepleriyle altyapısal eksikliklerin çözümüne yönelik isteklerini dile getirmektedir. Programla ilgili öğretmenlere sunulan eğitimin yetersiz kalması ve ücretli öğretmenlerin bu eğitimlerden yararlanamaması, eğitim sayısı ve niteliğinin artırılmasına yönelik talepleri çözüm olarak sunulmuştur. Bazı öğretmenler ise örnek plan veya kılavuz kitap gibi somut kaynakların uygulama sürecine rehberlik edebileceğini vurgulamaktadır. Can ve Kılıç (2019, ss. 513-514) ile Saklan ve Erginer (2016, s. 32) çalışmalarında, okulların fiziksel koşullarının iyileştirilmesi, ihtiyaçlar doğrultusunda program güncellemelerinin yapılması, personel eğitiminin gerçekleştirilmesi ve yeterli sayı ile nitelikte personel desteği sağlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Öğretmenlerin uygulama sürecinde karşılaştıkları güçlükler ve sağladıkları desteğe ilişkin ifade ettikleri görüşlerden bazıları şu şekildedir.

Ö4: “Program uygulanması açısından öğretmenlerin desteklendiğini düşünmüyorum. Karşılaştığım zorluklar aşıldı programı tam anlamıyla uygulayabilmek için tam donanımlı sınıf ortamları ve materyallerin etkili olduğunu düşünüyorum maalesef bu konuda eksikliklerimiz var. Program uygulanabilirliği açısından uygun alanlar oluşturulup materyal desteğinin sunulması önemlidir.”

Ö15: “Yani şöyle maddi olarak bazı konularda eksik kalıyoruz, maddi konuların artırılması için bir maddi desteğe ihtiyaç var. Her kafamızı düşeni yapamıyoruz çünkü ya cebimizden karşılamamız gerekiyor ya da hayırsever birilerini bulmamız gerekiyor ya da velilerden bu şekilde, materyal eksikliğimiz var. Yani tam olarak desteklendiğini söyleyemiyoruz. Şimdi semineri bir defa yaptılar ve bitirdiler mesela ben eğitimi almadım ama insan bilse bile ara ara bunları duymaya ihtiyacı var. Bu seminerlerin ayda bir neler yapıyoruz diye bunu arkadaşlarla bir araya gelip kendimizi bu şekilde geliştirebileceğimizi düşünüyorum. Yani seminerin tek seferde yapıp bitirmek yerine Zaman dilimlerine bölerek ara ara tekrarlamaya gerekiyor diye düşünüyorum. Söylemiş oldum aşıldı yani seminerleri hep insanın yani dediğim gibi bildiklerimi bile uygulamakta bazen zorlanabiliyor. Duyduğu zaman evet bunu yapmayı ihmal etmişim diye bir güncelleme gelebilir. O yüzden bir araya gelip öğretmen arkadaşlarla birbirinin yaptığı etkinlikler arasındaki farklılıkları ya da benzerlikleri daha neler yapabiliriz diye konuşmamız gerektiğini düşünüyorum. Ya şimdi

hizmet içi eğitim vardı, yarı yılda onu aldıkları tatilde ama çok kısa kısa videolar ve yüz yüze olduğu gibi etkili değil. Yani yeterli bir deneyim olmadı benim için. Kasımda seminerler yüz yüze değil uzaktan eğitim oldu orda bize maarif modele katılmayan öğretmenlere katılabileceğimiz seminerler koydular ama çok kısaydı yani toplasan bir saat falandı belki ve yeterince bence değinilmemişti yüzeysel olarak.”

Ö19: “Ben düşünmüyorum. Birincisi çok kısa sürede bir eğitim aldık. Ben lisans düzeyinde önceki programı bir dönem içerisinde almıştım ve sürekli de uygulama yaptığımız için çok hakimdim. 2013 eğitim programına bu programı ise birkaç günde eğitim aldık ve bize aşırı karışık geldi ve hiçbir şey anlamlandıramadık, Uygulamamız çok zor oldu. Yani bizim için hem materyal hem biçim hem eğitim olarak ben hâlâ şu anda bile daha yeni yeni öğreniyorum. Maarif programı çok kısa süre verdiler. Bizim için aslında öğrenmemiz için böyle sorunlarımız oldu. Birincisi malzeme desteği kesinlikle ikincisi maarif programda bize şey söylenildi. Çocuklar açık havada oyun oynasınlar denildi. 40 dakika, bir ders süresi, bir ders süresi boyunca e bizim fiziki şartlarımız yeterli değil, çocukları oynatamıyoruz. Bu şekilde var. Ayrıca bazen sorunlarla karşılaşıyoruz program açısından. Hani bize bir örnek olarak bir etkinlik planı olur, Aylık planları için daha çok hani örnek sunulabilir, daha çok desteklenebilir. Hani nasıl işlememiz konusunda uygulama konusunda da birazcık aslında bize destek olabilirdi bakanlık açısından verilebilirdi destek. Eğitimin iyileştirilmesi daha çok aslında daha daha iyi öğrenebilmemiz daha iyi uygulayabilmeniz için daha iyi eğitim aslında birazcık da daha iyi eğitim almamız lazım. Daha uzun sürelerce ayrıca diğer hem benim hem diğer öğretmenlerin de bu program aslında önerilerimiz var. Bunlar da Şey olsa bunlar da hayata geçirilse biraz da bizi dinlenirse daha iyi olur. Çünkü sadece hani belli ki sadece öğretim üyeleri hani hiç sınıfa dahil girmeden kendileri yazıyorlar bize hiç sormadan yapıyorlar böyle biz ondan sonra uygulamamız çok zor oluyor açıkçası keşke birazcık da bizim fikrimiz olsa daha iyi olur.”

Tablo 6: Öğretim Yöntemleri

Tema	Alt Tema	Kod	Frekans	
			Katılımcı	Toplam
Öğretim yöntemleri	Yöntem teknikleri	Zenginleştirilmiş	Ö3	1
		Süreç odaklı	Ö1, Ö11	2
		Çocuk merkezli	Ö2	1
		Beceri odaklı	Ö10	1
		Fikrim yok	Ö4, Ö5	2
	Etkili yaklaşım	Yaparak yaşayarak öğrenme	Ö1, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö19, Ö20, Ö22	15
		Gösterip yaptırma öğrenme	Ö13, Ö21	2
		Fen ve deney yoluyla öğrenme	Ö14, Ö16, Ö20	3
		Oyun yoluyla öğrenme	Ö2, Ö19	2
		Sorgulamaya dayalı öğrenme	Ö3, Ö13	2
		İş birlikçi	Ö3	1
		Beyin fırtınası	Ö13, Ö21, Ö22	3
		Drama-canlandırma	Ö6, Ö13	2
	Yaklaşım neden etkili	Çocuk aktif olduğu için	Ö2, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö19, Ö20	13
		Çocuğa hitap etmesi	Ö11	1
		Görüp yaptığında daha güvende hissetmeleri	Ö13	1

Tablo 6 incelendiğinde, öğretim yöntemleri arasında yaparak yaşayarak öğrenmenin öne çıktığı ve katılımcıların bu yöntemi tercih etmesindeki temel nedenin, çocukların aktif katılımını desteklemesi olduğu görülmektedir. Ayrıca drama, oyun ve sorgulamaya dayalı öğrenme gibi etkileşimli yöntemler de önemsenmekle birlikte, daha az sayıda katılımcı tarafından belirtilmiştir. “Fikrim yok” şeklinde yanıt verenlerin oranı düşük olsa da dikkate değer niteliktedir; bu durum bazı katılımcıların yöntem seçiminde kararsız kaldığını ya da bilgi eksikliği yaşadığını gösterebilir. Yalçın ve Uzun (2018), okul öncesi öğretmenlerinin öğretim yöntem ve teknikleri konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmalarının önemini vurgulamaktadır. Çocukların bireysel özellikleri göz önüne alındığında, eğitim etkinliklerinde her zaman aynı yöntem yerine farklı ve çocuklara uygun tekniklerin kullanılması, okul öncesi eğitim programındaki

kazanımların daha etkili ve başarılı bir biçimde edindirilmesini sağlayacaktır (ss. 50-51). Konuyla ilgili görüş bildiren bazı öğretmenlere ilişkin ifadeler ise şu şekildedir:

Ö6: “Öğretim yöntemi olarak yaparak yaşayarak öğrenme, drama, canlandırma, duyu etkinlikleri öğretme sürecinde verimlilik sağlıyor. Beni etkili bulduğum öğrenme yöntemleri bunlar çünkü çocuk bu süreçlerde aktif durumda olduğu için öğrenmeye de daha açık olduğunu düşünüyorum.”

Ö14: “Öğretim yöntemleri dediğim gibi diğer öğretim programı ile karşılaştıracak olursam benzer yöntemler zaten çocukların her açıdan gelişmelerine katkı sağlamaya çalışıyor hem fiziksel hem sosyal hem kültürel gelişimlerini sağlamaya çalışıyor. Yöntemler gayet yeterli ve olumlu. Yapararak yaşayarak yaptıkları bütün etkinlikler aşırı hoşlarına gidiyor özellikle fen etkinlikleri, deney etkinlikleri ondan sonra biz bilimsel çalışmalar kapsamında turşu etkinliği yaptırmıştık. Yani yaparak yaşayarak her şey hoşlarına aşırı derecede gidiyor. Yapararak yaşayarak öğrendikleri için sürecin içinde olabildikleri için öğreniyorlar yani yazı üstünde kalmıyor kâğıt üstünde kalmıyor kendileri süreç içerisinde yer aldıkları için gayet başarılı oluyor.”

Ö17: “Programa katılmak çocuğun aktif olarak programa katılmasını sağlaması bence çok etkili bir yöntem. Birebir yaparak yaşayarak etkinlikleri yapması bu açıdan yani faydalı olmuş. Aktif katılım yaparak yaşayarak öğrenmesi. Çünkü çocuk yaparak yaşayarak öğrenmeyi bizzat kendisinin içinde olduğu etkinliklerde öğrenmeler daha kalıcı oluyor.

Tablo 7: Programdaki Yeniliklerin Değerlendirilmesi

Tema	Alt Tema	Kod	Frekans	
			Katılımcı	Toplam
Programın değerlendirilmesi	Yenilikler Nasıl Değerlendiriyorsunuz	Yenilikleri beğendim	Ö1, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö18, Ö19, Ö22	12
		Uyarlama yapabilme imkânı veriyor	Ö20	1
		Açık hava etkinlikleri olmasını beğendim	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22	16
		Değerlerin daha kapsamlı olmasını güzel	Ö2, Ö6, Ö13, Ö14, Ö16, Ö19, Ö20, Ö22	8
		Her okulda uygulama yapmak zor	Ö1, Ö3, Ö4, Ö20, Ö21	5
		Uygulamalarda zorlanıyoruz	Ö3, Ö7, Ö8, Ö9, Ö13, Ö15	7
		Fiziki şartlar göz ardı edilmiş	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö8, Ö13, Ö15, Ö16, Ö19, Ö20	10
		Evrak yükü fazla	Ö19	1
		Okullardaki alt yapı geliştirilmesi gerekir	Ö10, Ö21	2
		Uygun bahçe yok	Ö1, Ö4, Ö16, Ö18	4
		Bahçe için güvenlik yok	Ö1, Ö19	2
		Açık hava çocuklar için tehlike olabilir	Ö1, Ö2	2
		Anaokullarında uygulanmaya daha uygun	Ö1	1
		Yardımcı öğretmen-personel ihtiyacı var	Ö1, Ö2, Ö13	3

Tablo 7 incelendiğinde, programdaki yeniliklerin genel olarak beğenildiği ve olumlu karşılandığı görülmekle birlikte, uygulama sürecinde bazı eksiklikler ve zorluklar yaşandığı belirtilmektedir. Açık hava oyunları, fiziki altyapı yetersizliği sebebiyle uygulamada sıkıntılara yol açmakla birlikte, uygun koşullarda etkili bir yöntem olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca katılımcılar, değerler eğitiminin önceki programa kıyasla daha kapsamlı biçimde ele alınmasını olumlu bulduklarını ifade etmişlerdir. Tablo, programın beğenilen yönlerinin yanı sıra geliştirilmesi gereken alanlara da işaret etmektedir. Aral ve Kadan (2018), çocukların erken yaşlardan itibaren evrensel değerleri içselleştirebilmeleri açısından, bu değerlerin eğitim programlarına bütüncül ve sistematik bir biçimde entegre edilmesinin önemini ifade etmektedir (s. 118). Arabacı ve Çıtak (2017), çocukların gelişiminde fiziksel çevre koşullarının oldukça önemli olduğunu ve eğitimin yalnızca sınıf ortamında gerçekleşmemesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca, okul bahçelerinin çocukların

zihinsel, sosyal, duygusal ve bedensel gelişimlerine katkı sağlayan sosyal ortamlar olduğunu ve bu nedenle niteliklerinin artırılması gerektiğini belirtmektedir. Aynı zamanda, okul bahçelerinin en az okul binaları kadar önem taşıdığını ve çocukların gelişim ihtiyaçlarını karşılayabilecek mekânlar oluşturmanın gerekliliğini dile getirmektedirler (s. 40). Aşkar, (2021), açık hava etkinliklerinin, çocuğun hem bedensel hem ruhsal sağlığına çok yönlü gelişimine katkı sağladığını bu nedenle açık havada yapılan faaliyetlerin eğitimden ayrı düşünülmemesi programın bütünüleyici bir parçası olduğu ve bu doğrultuda, öğretmenlerin açık hava öğrenme ortamlarını çeşitlendirebilmeleri için program materyallerindeki etkinliklerin zenginleştirilmesi gerektiğini ifade etmektedir (s. 135). Programın değerlendirilmesine ilişkin ifade edilen bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir:

Ö2: “Bir önceki uyguladığımız programda değerlere, aslında biz yer veriyorduk. Sevgi değeri olsun, saygı değeri olsun, cömertlik olsun, vatanseverlik olsun bunları zaten örneğin belirli gün ve haftalarda yaptığımız etkinliklerle zaten çocuklara veriyorduk. Ya bu zaten programın içerisinde vardı ama bu şekilde de sisteme tam olarak girmesi tabi ki programı güzel yapmış diyebilirim ama açık hava etkinliklerine bakılınca bence fiziki şartların daha düzenli olması gerekiyor. Artı açık hava için açık hava etkinlikleri için mesela dediğim gibi okullara açık hava etkinlikleri elbette hareketi çok seviyorlar, açık hava etkinlikleri önem verilmesi güzel olmuş ama bunun uygulanması için öğretmenlere yardımcı personel kesinlikle verilmesi gerekiyor çünkü dışarıda çocuklar hopluyorlar, zıplıyorlar, koşuyorlar herhangi bir yaralanma durumu olabiliyor düşebiliyorlar sonuçta böyle olunca ya öğretmenin ya da personelin bu çocuklarımızla ilgilenirken diğer çocukların dikkati dağılmadan açık hava etkinliği tamamlanabilir. Bir de açık hava etkinliği için okullarımızdaki zeminlerin yumuşak olması, ondan sonra spor aletlerinin olması, kum havuzu olabilir kum havuzu ile ilgili materyaller her okula gönderilebilir bu şekilde eğer değerlendirilirse isteklerimiz bu etkinlikler daha güzel yapılır. Ya işte programın tam uygulanması için tam anlamıyla, dediğim gibi yardımcı personel önce şart arkasına materyallerimizin çok olması gerekiyor sınıflarımız da yani dediğim gibi süreç odaklı çünkü şu an program çok yeni neyi nasıl yaptığımızı uygulama esnasında eksiklerimizi görüyoruz ve bir sonrakinde eksiklerimizi gidereceğimiz için süreç gerekir diyorum.”

Ö15: “Biz şimdi mesela değerler eğitiminin üzerinde duruyoruz. Ekstra öğretmen arkadaşlarla onlar için neler yapabiliriz? Konuşuyoruz ama açık hava her gün çıkmamız gerektiği istenildi ama bunu uygulamaya koyamıyoruz. Uygulamaya koyamama sebeplerimizden birisi de çocuklarımız çok fazla hareketli olması ve onlar dışarıdayken onları durdurmanın ya da etkinlik yapmanın daha zor oluşu. Okulun fiziki şartların da kendimize ait bir bahçe var ama sadece orada park bulunuyor, park kaplıyor yani bahçemizi de diğer büyük alana çıktığımızda da çocuklar teneffüse çıkabiliyorlar. O sırada bizim etkinliğimiz bölünüyor ya da çocukların dikkati dağılıyor. Kendimize ait bir bahçe olmadığı için de bu açık hava etkinliklerini çok uyguladığımız söyleyemeyeceğim.”

Ö19: “Önce kendim açısından öğretmen açısından evrak yükü çok fazla arttırıldığını düşünüyorum. Açık hava etkinliklerine gelirim aslında çok güzel. Bu diğer yabancı ülkelerdeki orman okulları gibi ben çok çok seviyorum ama bizim bizler için çok zor bir alanımız yok. Bir çocuklar bir de çok soğuk mu aşırı etkileniyorlar? Hemen hasta oluyorlar. Pek bizim iklim şartlarımız ya da pek uygun değil maalesef bu açık hava etkinliklerine daha çok fiziki olarak da biraz çok sorun yaşıyoruz. Ortam yani bir bahçemiz pek düzenli değil maalesef. Bu yüzden çocuklara çıkartamıyoruz, güvenli değil onlar için. Değerler eğitimi biz geçen yıl da zaten eski zamanda, değerler eğitimi veriyorduk ama sistematik hale gelmesi program da direk olarak görmesi bence iyi olmuş, daha hani hangi değerleri verebileceğimiz daha çok hani kapsamlı hale gelmiş, daha açıklayıcı olmuş. Ben bunun daha iyi olduğunu düşünüyorum değerler eğitimi açısından.”

4. Tartışma ve sonuç

Bu çalışmada elde edilen bulgular, 2024 okul öncesi eğitim programının çocukların gelişim özellikleri üzerinde olumlu etkiler sağladığını göstermektedir. Çocuklar, öğrenme ve gelişimlerini destekleyecek temel becerilerle dünyaya gelmekte; ancak bu becerilerin kalıcı davranışlara dönüşebilmesi, özellikle erken çocukluk döneminde sağlanan destekle mümkündür. Aksi takdirde, desteklenmeyen beceriler zaman içinde kaybolabilmektedir (Karoğlu & Ünüvar, 2017, s. 232). Okul öncesi dönemde bu becerilerin desteklenmesi kritik önem taşımakta olup, söz konusu programın bu gereksinimi karşıladığı anlaşılmaktadır. Çocuklara beceri kazandırma

sürecinde farklı etkinliklerden yararlanılması ve bu etkinliklerin oyun yoluyla sunulması, hedeflenen kazanımların daha kolay ve kalıcı hâle gelmesini sağlamaktadır (Gözalan & Koçak, 2014, s. 115; Temiz & Karaaslan Semiz, 2019, s. 322). Ayrıca, programın çocuk merkezli ve oyun temelli yapısının, çocuklarda öğrenmeye yönelik motivasyonu artırdığı ve onları sürece aktif katılımcılar hâline getirdiği görülmektedir.

Bulgular, programın güçlü yönleriyle birlikte yapısal zorlukları da ortaya koymaktadır. Materyal eksikliği, kalabalık sınıflar ve öğretmenlerin mesleki destek eksikliği, programın hedeflenen sonuçları elde etmesinin önünde önemli engeller olarak dikkat çekmektedir. Özellikle kırsal bölgelerde veya fiziki imkânların yetersiz olduğu okullarda görev yapan öğretmenler, altyapı eksiklikleri nedeniyle programın öngördüğü esnek yapıyı tam olarak uygulayamadıklarını belirtmektedir. Bu durum, programın uygulanabilirliğini ve etkisini artırmak için okul öncesi eğitim kurumlarına yönelik kapsamlı ve stratejik bir kaynak planlaması ihtiyacını göstermektedir. Kurşunlu (2018), fiziksel ortamın yalnızca sınıflardan ibaret görülmesinin yanlış olduğunu, eğitim ortamının eğitimin sürdürüldüğü tüm alanları kapsadığını vurgulayarak, fiziksel ortam dendiğinde okul bahçesi, okul binası, sınıflar, koridorlar, tuvalet ve lavabolar ile ek eğitim alanlarının bütüncül olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu çerçevede dezavantajlı bölgelerde programın uygulanmasında yaşanan zorluklar öne çıkmaktadır (s. 306). Akın vd. (2023), dezavantajlı bölgelerin yalnızca şehir merkezinde olumsuz koşullara sahip yerlerle sınırlı kalmayıp, şehir merkezinden uzak kırsal alanları da içerdiğini ifade etmektedir. Ülkemizde dezavantajlı bölgelerin ve bu bölgelerde yaşayan nüfusun oldukça fazla olduğu göz önüne alındığında, söz konusu bölgelerde eğitimin önemi daha da vurgulanmaktadır. Eğitim kalitesini artırmak ve eğitimde fırsat eşitliği sağlamak adına, bu bölgelerde çeşitli iyileştirme çalışmalarının yapılması gerektiği sonucuna varılmaktadır (ss. 130-131). Mart vd. (2021) Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf dışı etkinliklerle ilgili çalışmasında materyal ve personel eksikliği, maddi kısıtlılık ve fiziksel ortam gibi engelleyici durumları belirtmiştir (s. 1052). Benzer şekilde, Uyar ve Karafil (2024, s. 314) Gür vd. (2025, s. 54) ise, kırsal bölge okullarında eğitimin zorlukları konulu çalışmalarında kaynak eksiklikleri, fiziksel yetersizlik ve altyapıdan kaynaklanan sorunların eğitimi sekteye uğrattığını ifade etmişlerdir.

Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenler programa eklenen matematik merkezi ve yazı farkındalığı merkezlerinin erken çocukluk dönemi akademik becerilerinin gelişimine katkı sağladığını belirtmekle birlikte, uygulamaların etkinliğini artırmak için yeterli altyapının sağlanmadığını vurgulamaktadır. Karoğlu (2024, s. 2478), okul öncesi öğretmenlerinin yazı farkındalığına ilişkin görüşlerine dayanan çalışmasında yazı farkındalığı uygulamalarının sınıf dışında yapılmadığı genel olarak sınıf ortamında yapıldığı özel düzenlemeler olmadan ve sonrasında kaldırılan bir şekilde yapıldığını vurgulamıştır. Başka bir çalışmada, okul öncesi dönemde verilen matematik eğitiminde öğretmenlerin öğretim yöntemleriyle ilgili kısıtlı bilgiye sahip oldukları ayrıca kalabalık sınıfların ve donanımsal açıdan eksiklik yaşanmasının sorun oluşturduğu saptanmıştır (Koç, 2017, ss. 69,107). Güzelyurt vd. (2019, s. 63), okul öncesi eğitimde planlı ve sistemli düzenlenmiş ortamların önemine işaret ederek, bu ortamlarda öğrenme merkezlerinin temel unsurlardan birini oluşturduğunu belirtmektedir. Ayrıca öğrenme merkezlerinin sayısının, sınıf içindeki konumunun ve fiziki şartların, okul öncesi dönemde kazandırılmak istenen becerilere uygun biçimde düzenlenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bulgular, programın evrensel bir eğitim modeli niteliğinde olduğunu, ancak sahadaki uygulamaların programın teorik çerçevesiyle aynı düzeyde ilerlemediğini ortaya koymaktadır. Fiziki imkânların ve altyapının yetersiz olduğu okullarda görev yapan öğretmenler, sınıf ortamını programın gerektirdiği biçimde uyarlamakta zorluklar yaşadıklarını dile getirmiştir. Bu durum, programın teoriden uygulamaya geçirilmesinde

daha fazla rehberlik, kaynak ve destek mekanizmalarının gerekliliğini açıkça göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin büyük bir kısmı programda gerçekleştirilen güncellemeleri olumlu bulduklarını ifade etmişlerdir. Açık hava etkinlikleri ile değerler eğitiminin detaylı bir şekilde ele alınması programda olumlu değerlendirilen olgulardandır. Açık hava oyunları, çocukların bütünsel gelişimine önemli katkılar sağlamaktadır. Çocukların serbest hareket etme imkanına sahip olmaları fiziksel gelişimlerini, merak ve keşfetme deneyimleri bilişsel gelişimlerini, açık havada veya oyun alanlarında akranlarıyla oyun oynamaları ise sosyal etkileşim ve sosyalleşme becerilerini güçlendirmektedir (Aktaş Arnas & Sarıbaş, 2020, s. 384; Kendrick vd., 2012, ss. 665-666). Alat vd. (2012) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin genel olarak açık hava etkinliklerine olumlu baktığı ancak yetersiz fiziksel koşullar, güvenlik eksiklikleri, kalabalık sınıflar, sağlık endişeleri ve veli tepkileri gibi sebeplerle etkinlikleri uygulamada sınırlılıklar yaşadıkları saptanmıştır (s. 47). Benzer bir çalışmada incelenen okul öncesi eğitim kurumlarının açık oyun alanlarının gerek doğal alanların gerekse de araç gereç açısından donanımsal olarak yetersiz olduğu belirlenmiştir (Çetin & Çalışkandemir, 2018, s. 2295). Okul öncesi eğitimde değerler eğitimiyle ilgili yapılmış araştırmalarla ilgili bir çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin olumlu bir yaklaşım sergiledikleri ve bu dönemde değer aktarımının çok önemli olduğu ifade edilmiştir (Aküzüm & Ergenekon, 2021, s. 106). Bunun aksine Tetik Delibaş vd. (2023), okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitiminde bilgi ve tutum eksikliği, uygulamaya yönelik etkinliklerde yetersiz ve zaman kısıtlılığı yaşadıklarını ortaya koymuştur (s. 905).

Özkan (2009, s. 114) ve Özdemir (2012, s. 372), toplumsal kalkınmanın gerçekleşmesinde eğitim sistemlerinin belirleyici olduğunu ve eğitim sisteminin hedeflerine ulaşmasında eğitim programlarının kritik bir rol oynadığını ifade etmektedir. Bu doğrultuda, ülkemizde eğitim programlarına yönelik gerekli revizyonlar yapılmakta ve çağın ihtiyaçlarına yanıt verebilecek nitelikte programlar geliştirilmektedir. Araştırma bulguları, 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın Türk eğitim sisteminin geleceği açısından önemli bir kilometre taşı olduğunu göstermektedir. Programın yenilikçi yapısı, çocukları geleceğe hazırlamada güçlü bir temel sunmakla birlikte, uygulama aşamasında yaşanan zorluklar, programın etkililiğinin tam anlamıyla ortaya çıkmasını engellemektedir. Bulgular ayrıca, sahada programı uygulayan öğretmenlerin geri bildirimlerinin programın başarısını artırmada kilit bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Tutkun (2010), 21. yüzyıldaki gelişmeler doğrultusunda çağın gerektirdiği niteliklerde birey yetiştirmenin zorunlu olduğunu ve bunun eğitim sisteminin temel görevi olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca, eğitim sisteminin insan, toplum ve diğer tüm sistemlerin merkezinde yer aldığını; bu nedenle dinamik bir yapıya sahip olduğunu ve sürekli değişip geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (s. 996). Elde edilen bu sonuçlar bağlamında aşağıda çeşitli öneriler sunulmuştur.

- Programının daha etkili bir şekilde uygulanabilmesi için öğretmenlerin geri bildirimleri alınarak program revizyonlarına yansıtılmalıdır.
- Yeni eğitim programının uygulanabilirliğini artırmak için öğretmenlere yönelik mesleki gelişim seminerleri ve atölye çalışmaları düzenlenmelidir.
- Okul öncesi eğitimlerin olduğu okulların ve sınıfların fiziksel donanımları ve materyal ihtiyaçları giderilmelidir. Özellikle kırsal bölgelerde, materyal ve fiziksel altyapı giderilmesi sağlanabilir.
- Çocukların bireysel farklılıklarını gözeten etkinlik planlamalarına yönelik öğretmen kılavuzları hazırlanabilir.

- Öğretmenlerin günlük planlama ve değerlendirme süreçlerinde iş yükünü azaltacak sistemler geliştirilebilir. Gerekmeyecek evrak işleri azaltılıp pratik uygulama araçları sağlanarak öğretmenlerin sınıf içi odaklanmaları artırılabilir.

5. Araştırmanın etik yönü

Bu araştırma için etik kurul izni Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 12.02.2025 tarihli ve 2025/2 185242 numaralı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

6. Çıkar çatışması beyanı

Çalışmanın tüm yazarları bu çalışmada, sonuçları veya yorumları etkileyebilecek herhangi bir maddi veya diğer asli çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

7. Katkı oranı

Yazarlar makaleye eşit oranda katkı sağlamış olduklarını beyan ederler.

8. Finansal Destek Beyanı

Bu çalışma herhangi bir kurum ya da kuruluş tarafından maddi olarak desteklenmemiştir.

KAYNAKÇA

- Akın, M.A., Karadaş, H., & Gövtaş Yaylacı, Y. (2023). Dezavantajlı bölgelerdeki aday öğretmenlerin adaylık sürecine ilişkin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 124–147. <https://doi.org/10.17679/inuefd.1187594>
- Akkaya, A. (2023). 2018 ve 2023 hayat bilgisi dersi öğretim programlarının karşılaştırılması. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 4(1), 60–69. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/3132625>
- Akman Dömbekci, H., & Erişen, M. A. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme tekniği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 141–160. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1227330>
- Aktan, O., & Akkutay, Ü. (2014). OECD ülkelerinde ve Türkiye’de okulöncesi eğitim. *Asya Öğretim Dergisi*, 2(1), 64–79. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/17642>
- Aktaş Arnas, Y., & Sarıbaş, Ş. (2020). Okul öncesi dönem çocukları ve ebeveynlerinin açık hava oyun deneyimlerinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 10(2), 373–398. <https://doi.org/10.14527/pegegog.2020.013>

- Aküzüm, C., & Ergenekon, Ö. (2021). Okul öncesi eğitimde değerler eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(19), 98–117. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1718024>
- Alat, Z., Akgümüş, Ö., & Cavali, D. (2012). Okul öncesi eğitimde açık hava etkinliklerine yönelik öğretmen tutum ve uygulamaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 47–62. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/160815>
- Alisinanoğlu, F., & Kesicioğlu, S. (2010). Okul öncesi dönem çocuklarının davranış sorunlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Giresun ili örneği). *Kurumsal Eğitim Bilim Dergisi*, 3(1), 93–110. <https://www.researchgate.net/profile/Oguz-Kesicioglu/publication/339366149>
- Arabacı, N., & Çıtak, Ş. (2017). Okul öncesi dönemdeki çocukların “oyun” ve “açık alan (bahçe)” etkinlikleri ile ilgili görüşlerinin incelenmesi ve örnek bir bahçe düzenleme çalışması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, (21), 28–43. http://mjer.penpublishing.net/files/10/manuscript/manuscript_363/mjer-363-manuscript-222839.pdf
- Aral, N., & Kadan, G. (2018). 2013 Okul öncesi eğitim programının değerler eğitimi bağlamında incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3(1), 113–131. <https://journalofomepturkey.org/index.php/eccd/article/view/59/100>
- Aşkar, N. (2021). Açık havada eğitim: Okul öncesi eğitim programı materyalleri bağlamında bir değerlendirme. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(1), 132–153. <https://doi.org/10.33308/26674874.2021351236>
- Can, E., & Kılıç, Ş. (2019). Okul öncesi eğitim: Temel sorunlar ve çözüm önerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(1), 483–519. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/929132>
- Cömert, S. (2004). Okulöncesi eğitim programı hakkında öğretmen görüşleri ve uygulamaları. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (7), 135–150. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/115529>
- Çetin, Ö. Ş., & Çalışkandemir, F. (2018). Okul öncesi eğitim kurumlarında açık oyun alanları. *Social Sciences Studies Journal*, 4(19), 2289–2298. <https://doi.org/10.26449/sss.2018>
- Demirel, Ö. (2011). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme* (17.baskı). Pagem Akademi Yayıncılık.

- Direk, İ. N., & Batmaz, O. (2024). Okul öncesi eğitim programlarına bir bakış: 2013 ve 2024 programlarının karşılaştırılması. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (15), 866–880. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1442767>
- Düşek, G., & Dönmez, B. (2012). Türkiye’de yayımlanan okul öncesi eğitim programları. *Mesleki Bilimler Dergisi (MBD)*, 1(1), 68–75. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/401598>
- Ertek Eroğlu, B., & Eker, C. (2024). 2013 ve 2024 yılı okulöncesi eğitim programlarının karşılaştırılması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (151), 391–403. <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.75799>
- Girgin, A., Kurnaz, A., & Zobu, O. (2011). Erken çocukluk eğitimi ve aile eğitiminin önemi. *I. Türkiye Çocuk Hakları Kongresi Yetişkin Bildirileri Kitabı* (1. cilt) içinde (ss. 66–74). Çocuk Vakfı Yayınları. <https://cocukvakfi.org.tr/wp-content/dosya/36k.pdf>
- Gömleksiz, M. N., & Kay, M. A. (2019). 2013 Okul öncesi eğitim programındaki kazanımların uygulamadaki etkililiğine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 14(1), 79–102. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.14704>
- Gözalan, E., & Koçak, N. (2014). Oyun temelli dikkat eğitim programının 5-6 yaş çocukların kelime bilgi düzeylerine etkisinin incelenmesi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014(4), 115–121. <https://doi.org/10.18493/kmusekad.12328>
- Gültekin, M. (2020). Değişen toplumda eğitim ve öğretmen nitelikleri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 10(1), 654–700. <https://doi.org/10.18039/ajesi.682130>
- Gür, B., Bakır, N., & Özkul, R. (2025). Kırsal bölge okullarında eğitimin zorlukları: Nitel bir araştırma. *Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (1), 44–57. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/4835664>
- Güven, G., & Yumugan, S. (2025). Beceri temelli okul öncesi eğitimi: 2024 maarif programına ilişkin öğretmen görüşleri. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 1215–1242. <https://doi.org/10.51460/baebd.1581408>
- Güzelyurt, T., Dayanan, F., Ahmetoğlu, A., & Çakır, S. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenme merkezlerine ilişkin görüşleri. *Uluslararası Ders*

- Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi*, 2(1), 62–75.
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/728917>
- Işık, N. E. (2015). *Öğretmenlerin MEB 2013 okul öncesi eğitim programı hakkındaki görüşleri ve programı kullanma durumları*. (Tez No. 397478) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden erişildi.
- Kandır, A., & Yazıcı, E. (2016). MEB 2013 okul öncesi eğitim programı'nın okuma yazma becerilerinin gelişimi yönünden değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(3), 451–488 <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/312855>
- Karadaş, H. (2021). Okul öncesi eğitim kurumlarında yaşanan güvenlik ve sağık problemlerinin paydaş görüşlerine göre incelenmesi. *Anatolian Journal of Health Research*, 2(1), 7–14. <https://doi.org/10.29228/anatoljhr.50959>
- Karahan, S., Uca, S., & GÜdük, T. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme türleri ve görüşme tekniklerinin uygulanma süreci. *Nitel Sosyal Bilimler*, 4(1), 78–101. <https://doi.org/10.47105/nsb.1118399>
- Kardeş, S. (2020). Okul öncesi eğitim programının 21.yüzyıl becerileri ve steam eğitimi bağlamında incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 16(2), 109–119. <https://doi.org/10.17244/eku.703361>
- Karoğılu, H., & Ünüvar, P. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özellikleri ve sosyal beceri düzeyleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (43), 231–254. [10.21764/efd.12383](https://doi.org/10.21764/efd.12383)
- Karoğılu, H. (2024). Okul öncesi öğretmenlerinin yazı farkındalığı becerilerine ilişkin görüş ve uygulamaları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (61), 2478–2501. <https://doi.org/10.53444/deubefd.1475840>
- Kavak, ř., & Cořkun, H. (2017). Erken çocukluk eğitiminde eğitici materyal geliştirmenin önemi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 11–23. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/359425>
- Kaya, Ü. Ü. (2024). *Türkiye'de okul öncesi eğitim programlarının evrimi ve karşılaştırılmalı analizi*. 2. Bilsel Uluslararası Gordion Bilimsel Araştırmalar Kongresi [Kongre Kitabı] içinde (ss. 416–438), 9-10 Mart 2024, Ankara. <https://bilselkongreleri.com/wp-content/uploads/2.GORDION-son-.pdf>

- Kelekçi Olgun, M., & Kahraman, M. E. (2016). Okul öncesi dönemde sanat eğitiminin farklı teknikler kullanılarak öğretilmesi. *Beykoz Akademi Dergisi*, 4(2), 65–77. <https://doi.org/10.14514/BYK.m.21478082.2016.4/2.65-77>
- Kendrick, A., Hernandez-Reif, M., Hudson, C., Jeon, H. J., & Horton, C. (2012). Coding group behaviours for preschool children in the playground and the effects of teachers' proximity on preschool children's playground behaviours. *Early Child Development and Care*, 182(6), 665–682. <https://doi.org/10.1080/03004430.2011.569544>
- Klenowski, V. (2010). Curriculum evaluation: Approaches and methodologies. In P. Peterson, E. Baker & B. McGaw (Eds.) *International Encyclopedia of Education*. (p. 335–341), Elsevier.
- Koç, D. (2017). *Okul öncesi dönemde matematik eğitimi: Öğretmen uygulamaları ve görüşleri üzerine bir durum çalışması* (Tez No. 487362) [Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden erişildi.
- Köksal, O., Balaban Dağal A., & Duman, A., (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programı hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science*, (46), 379–394. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3395>
- Kurşunlu, E., (2018). *Türkiye’de okul öncesi eğitim kurumlarının fiziksel özelliklerinin incelenmesi* (Tez No. 516196) [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden erişildi.
- Mart, M., Arslan, E., & Temel, M. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf dışı etkinlikler kapsamındaki bilişsel gelişim inançları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19(2), 1037–1059. <https://doi.org/10.37217/tebd.904527>
- MEB (2024). *Okul öncesi eğitim programı*. MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/guncellenenokuloncesiegitimprogrami.pdf>
- Miller, S. (2003). Analysis of phenomenological data generated with children as research participants. *Nurse Researcher*, 10(4), 68–82. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12838820/>

- Özdemir, S. M. (2012). Eğitim programı kavramına ilişkin öğretmen adaylarının metaforik algıları. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 5(3), 369–39. https://keg.aku.edu.tr/arsiv/c5s3/KuramsalEgitimbilim_cilt5say%2c3%84%2cb13.pdf#page=124
- Özdemir, D., Eruzun, H. M., & Kuru, N. (2021). 1952'den 2021'e Türkiye'deki okul öncesi eğitim programlarında sosyal-duygusal gelişim. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 314–335. <https://doi.org/10.51725/etad.944339>
- Özen Altınkaynak, Ş., & Yanıklar, C. (2014). Anne ve babaların okul öncesi eğitimden çocuklarının gelişimine yönelik beklentileri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(30), 56–72. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/181453>
- Özkan, H. H. (2009). Bilgi toplumu eğitim programları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (10), 113–132. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/215529>
- Özsırkıntılı, D., Akay, C., & Bolat, E. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programı hakkındaki görüşleri Adana ili örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 313–331. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1490434>
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev. Ed.). Pegem Akademi. (Orijinal eser 3. baskı, 2002).
- Saklan, E., & Erginer, A. (2016). Türkiye'de okul öncesi eğitime ilişkin politika ve finansman uygulamaları. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 15–44. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/226542>
- Sapsağlam, Ö. (2013). Değerlendirme boyutuyla okul öncesi eğitim programları (1952-2013). *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2013(1), 63–73. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/82106>
- Senemoğlu, N. (1994). Okulöncesi eğitim programı hangi yeterlikleri kazandırmalıdır?. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(10), 21–30. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/88199>
- Serdaroğlu, H. U., & Bekir, H. (2024). Okul öncesi eğitim programında güncellemeler. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 1–29. <https://doi.org/10.20493/birtop.1489551>

- Sünbül, A. M. (1996). Öğretmen niteliği ve öğretimdeki rolleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 8(8), 597–608. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/108646>
- Tekindal, M., & Uğuz Arsu, Ş. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*, 20(1), 153–182. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1355632>
- Tetik Delibaş, S., Topaç, A., Arat, M., & Durmuşoğlu, E. (2023). Okul öncesi öğretim programı çerçevesinde uygulanan değerler eğitimine ilişkin öğretmenlerin görüşleri. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 3(5), 905–919. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8102604>
- Temiz, Z., & Karaaslan Semiz, G. (2019). En iyi öğretmenim doğa: okul öncesinde doğa temelli eğitim uygulamaları projesi kapsamında hazırlanan öğretmen etkinlikleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 314–331. <https://doi.org/10.15869/itobiad.488735>
- Turhan, B., & Özbay, Y. (2016). Erken çocukluk eğitimi ve nöroplastisite. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 54–63. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/366945>
- Tutkun, Ö. F. (2010). 21. Yüzyılda eğitim programının felsefi boyutları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 993–1016. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/77023>
- Tutkun, Ö., & Aksoyalp, Y. (2010). 21. Yüzyılda eğitimde program geliştirmede yönelim, kavram ve anlayışlar. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (19), 156–169. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/115625>
- Tutkun, C., Akbaba, F. D., Bektaş, A., & Özgün, Ş. (2025). Okul öncesi öğretmenlerinin güncellenen okul öncesi eğitim programı (2024) hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 310–327. <https://doi.org/10.17755/esosder.1532166>
- Türnüklü, D. A. (2000). Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24(24), 543–559. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/108517>

- Uyar, A., & Karafil, B. (2024). 2013 Okul Öncesi Eğitim Programına İlişkin Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(1), 295–325. <https://doi.org/10.51460/baebd.1389529>
- Vural, D., & Gürşimşek, I. (2009). Okul öncesi eğitimde aile katılımlı ve sosyal beceri eğitimi. *Education Sciences*, 4(3), 1110–1122. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/185930>
- Yalçın, V., & Uzun H. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin öğretim yöntem ve teknikleri kullanma düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi (Kilis ve Gaziantep ili örneği). *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 42–54. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/544235>
- Yıldız, S. (2017). Sosyal bilimlerde örnekleme sorunu: nicel ve nitel paradigmalardan örnekleme kuramına bütüncül bir bakış. *Kesit Akademi Dergisi*, (11), 421–442. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1520530>